

REFLEXIONS SOBRE LA CREACIÓ

MANUEL BAIXAULI (2020). *Ignot*. Barcelona. Edicions del Periscopi.

Manuel Baixauli ha explicat en alguna entrevista que la idea d'escriure *Ignot*, li sorgeix a partir d'un encontre inesperat amb un antic conegut dels anys de l'adolescència. Els dos formaven part d'una colla en què tots volien ser escriptors menys ell, que volia ser pintor. El xicot retrobat era, en aquells anys adolescents, el més prometedor, tanmateix no va fer res i ara es trobava en un malt estat físic i alcoholitzat, mentre que el nostre autor, que no pretenia ser escriptor, s'hi va posar ja gran i li han anat molt bé les coses.

Aquesta anècdota l'incita a escriure la novel·la que té el món de la creació com a motor. El conjunt de personatges que poblen el llibre es mouen pel desig de crear i les expectatives que se'ls obrin o els fracassos que pateixen, condicionen les seues vides.

Mateu, un pintor de quaranta anys, que havia assolit poc èxit fins aleshores, es troba amb Crisòstom, de qui rep l'encàrrec d'il·lustrar uns articles que ha escrit. És així com Mateu va descobrint aquest personatge, a qui acaba considerant un geni, i no compren com roman ignorat. A poc a poc anirem coneixent la peculiar manera de viure d'aquesta persona. Això ens portarà a un altre individu excèntric Don, que viu per les proximitats i que serà transcendental per a la seua vida.

Veiem per tant que un personatge ens porta a un altre, una situació a una altra. Aquesta és una de les coses que em fascinen del llibre. Contínuament es van obrint com noves finestres, es van afegint altres històries. Resulta apassionant veure com el llibre va creixent, es va enriquint a mesura que s'avança en la lectura.

A través dels comentaris dels personatges es reflexiona sovint sobre el món de les lletres i de l'art. Una d'aquestes veus és la del Mestre, una persona dedicada a descobrir el talent d'artistes desconeguts perquè *“el talent ho té més difícil que mai per a fer-se visible, per la saturació infinita d'ofertes, per la rapidesa i la superficialitat amb què ho mirem tot.”* Es reivindica d'aquesta manera la persona que fa de filtre davant l'allau de creadors que es llancen a mostrar la seua obra sense fer una necessària autocrítica.

Un altre tema és allò que porta a una persona a escriure, diu Crisòstom: *“El foc, però, és un impuls per a escriure, a un li cal desfogar-se com siga, i escrivint evita de cremar algú.”* L'escriptura per tant com a qüestió terapèutica, com a manera d'ordenar el pensament.

La conveniència o no de l'èxit per a l'artista és una altra de les qüestions que tracta la novel·la, *“L'elogi immerescut – quasi tots ho són – és droga. És verí.”* Diu un dels personatges de la novel·la. Però també *“De què depèn, l'èxit? Com i per què es produeix?(...) ¿Per què fracassa, en vida, Van Gogh?”* Una qüestió delicada, perquè l'èxit absolut pot deformar un talent, però el fracàs li pot fer abandonar la carrera, tot i que com en el cas de Van Gogh o molts altres, malgrat tot seguiran treballant i seran reivindicats una vegada hagen desaparegut. Emparentat amb aquest tema tenim la redacció d'un *Diccionari universal de genis desapareguts* a càrrec d'un altre personatge de la novel·la, Edmund Bosch.

El pare d'aquest darrer personatge és Artur Bosch, una persona que es dedica a adquirir cases en llocs on havia viscut en un altre temps. Vol preservar el bon record dels temps en què hi va romandre. Posteriorment el fill les seguirà conservant i gràcies a l'amistat que farà amb Mateu, aquest, en alguns casos, les anirà embellint amb les seues pintures i mantenint viu d'aquesta manera el record.

Un conte que apareix en el transcurs de la novel·la és per a mi particularment interessant. Porta per títol *Cosmina Ionescu, artista*, una pintora romanesa que trenca amb la seua vida convencional per dedicar-se totalment a l'art quan descobreix el seu autèntic camí. Ella busca la bellesa i la troba en el món que l'envolta, en la natura, i concretament

en els escarabats, considera que l'anomenat *Goliathus regius* com “*la bellesa amb majúscules*”. I en aquest punt cal desatacar les il·lustracions d'escarabats que fa l'autor amb el seu personal estil. La natura té un paper molt important en la novel·la, hi ha una bona part de personatges que sovint caminen solitaris pel mig del camp i que ho aprofiten per a la seues obres.

En el llibre es reivindica la tradició en l'art. Mateu en una visita que fa a Londres a la Royal Academy of Arts per veure una exposició del pintor David Hockney admira en aquest, que pinta “*amb la il·lusió i l'energia d'una criatura, però amb la saviesa de qui s'ha nodrit(...) amb el mestratge dels clàssics.*” En la mateixa novel·la trobem que Crisòstom després d'haver copiat el seu mestre aconsegueix finalment una obra amb personalitat pròpia.

Ignot ens sembla una novel·la intel·lectualment ambiciosa, que ens presenta un gran nombre d'interrogants, suggeriments, obsessions i qüestions per a reflexionar al voltant del món de la creació artística. Una novel·la de les que deixen sediment una vegada llegida.

Josep Manuel San Abdón